

ПРОЛОГ

У житті людини трапляються моменти, коли змінюється все. Буває це ніби нечасто, і зазвичай їх можна перелічити на пальцях обох рук. Ніколи не відомо, коли такий момент настане, і впізнати його важко. Я можу налічити сім. Уже сім. І не знаю, чи це не якийсь поганий знак, бо це, наче мені вже небагато лишилося в цьому житті, але це так само може означати, що воно просто насичене. Найважливіші з цих Важливих Моментів два останні: день, коли я зустрів Опту, і день, коли я зрозумів, що бувають миті, у яких хотілося б зупинитися назавжди.

ФЕЛІКС

Уперше я побачив Опту на шкільному стадіоні. Був день спорту. Я ненавиджу такі заходи. Причини дві, а може, навіть три.

По-перше, я хронічно не перетравлюю ярмарків, фестивалів, усіляких днів. Я не люблю натовпу й усього цього цирку. Того, що хтось організує тобі час, хоч ти б краще спокійно почитав книжку чи потинявся вулицями, бо не обов'язково тобі має сьогодні хотітися стрибати в довжину, бігати з перешкодами чи їсти пироги, спечені на громадських засадах старанними першокласниками для видатних спортсменів. Мене від цього нудить.

По-друге, я, зокрема, ненавиджу день спорту. Бо ненавиджу спорт у принципі. Я абсолютно не розумію цього аспекту життя. Чому треба бігати наввипередки, змагатися, хто далі стрибне, чи битися навкулачки? Як це взагалі свідчить про людину, що вона бігає, швидше за інших? Чи не краще, аби вона сіла й трохи подумала? Я знаю, знаю, не годиться зізнаватися, що ти не любиш спорт, бо зараз почнеться. Той, хто так каже, слабак і розмазня. Що ж, не заперечую. Я завжди був

нижчий і худіший за інших, а тепер, у другому класі гімназії, виглядаю, наче учень молодшої школи. Колись на фізрі я медичний м'яч навіть підняти не зміг, не те що його кинути. Як усі реготали, я думав, у мене барабанні перетинки не витримають. Моя б воля, я б узяв звільнення з фізри, і то не на місяць чи рік, а до кінця життя. Звичайно ж, мама й чути про це не бажає, але якби хотіла, то могла б зробити, зрештою, вона ж медик, хіба ні?

Ну, і нарешті, третя причина... Річ у тім, що я не переношу конкуренції. Ніде, не лише в спорті. Мені гидко, що хтось повинен виграти, а хтось – програти. Усе найдурніше, що існує в нашому світі, було вигадане через те, що існує конкуренція. Один другому мусить ввалити, як на війні. У школі, зрештою, теж трохи, як на фронті, у ній б'ються на кулаках, але й на марках лахів і смартфонів. Я в таке не лізу.

Ну, більш-менш. Бо поки я ні в що, хочу я того чи ні, не можу не влізти. Мене ніхто не питає, і доводиться брати участь у цьому смердючому дні спорту, хоч я, мабуть, і на стометрівці ледве до фінішу доплентаюсь з язиком на спині. Нікого не обходить, чи мені хочеться публічно демонструвати свою безнадійну форму, але я – заручник системи, де кожен повинен робити те саме, хай захлинаючись соплями й наклавши в штани.

Як і передбачав, я добігаю останнім, навіть Коперкова підсміюється, хоч вона вчителька, і їй не годиться, але отой її чорний пушок над губою тремтить від радості, що Фелікс Маслянка, чудо природи з гарним прізвиськом і таке собі на вигляд, уже ледве плентається, а не

біжить, бо останнє коло його добило. Якщо вона ще раз скаже, що мені варто вживати більше молочних продуктів (і – ха-ха! – маслянки), то я не здивуюся: вона має обмежений репертуар жартів. Добігаю до фінішу й падаю на лаву, принижений і змучений; я з такою силою гепаюся на неї, що якась дівчина поруч аж підскакує. Зиркаю краєм ока: руда, волосся кучеряве, відьма, мабуть, зараз почне істерити, що я хам і село, навіть сісти не можу по-людськи.

Але та сміється. Я думаю, що з мене, і вже міркую, як відповісти, аж вона каже:

– Якби проводили змагання із приземлення з космосу сідалом на лавку, ти б точно переміг.

Усередині я зіщулююся в клубок і намагаюся стати ще меншим, ніж насправді, може, вона відчепиться, але дівчина стає наді мною й доводиться підвести очі. Вона загороджує мені сонце, сама перетворюється на сонце, обличчя все в ластовинні, а це руде волосся, як німб над головою святої Цецилії. Вона широко всміхається, у неї великі зуби зі щілиною посередині. Я не можу відірвати очей від цих здоровенних, як у коня, зубиськ.

– Я Опта, – простягає руку.

Ну, такого я ще не бачив, щоби дівчина так віталася. Але я в принципі небагато бачив, а вже на дівчатах знаюся, мабуть, найменше у світі.

– Опта? – кажу, а точніше пищу, щось голос зривається, мабуть, від хвилювання. Ще вирішить, що я глухий чи дурний, або одне й друге, зрештою, мені не вперше. – Чи Отта?

– Ну, насправді, Ота, Отилія. Але мені більше подобається Опта. Це мама придумала. А зрештою... не знаю, чи ти захочеш послухати чудову історію мого імені. Тобі не треба йти?

Так, тепер я бачу, що Коперкова махає до мене. Здається, знову доведеться дурня клеїти.

– Зачекай на мене тут, – прошу її з відчаєм, бо такого досі не було, щоб якась дівчина зі мною заговорила, а що вже казати про таку із рудим німбом. Я ліниво йду до Коперкової, спеціально тягнучи ноги. Мені вдається скривитися так, що на обличчі читається дуже погане самопочуття.

– Ти де зник?! – сердиться Коперкова. – Скільки можна на тебе чекати? Зараз естафета, ми поставили тебе в першу четвірку.

Схоже, що в першу для того, щоб я встиг дошкандибати під кінець забігу.

– Пані вчителько, – стогну я, – у мене живіт болить. Я не зможу, чесно.

Я кривлюся й згинаюся навпіл, але при цьому стежу, щоб не переграти, до того ж ледве стримую сміх, розуміючи, що це все може зараз погано закінчитися.

– Ви ж знаєте, що від бігу мені стає погано. З'являється страшенна колька.

Вона зневажливо дивиться на мене й теж супиться, немов намагається передражнити. Із цими рухливими вусиками над губою вчителька схожа на хом'ячка, що оцінює, чи зерно добре, чи пусте.

– Гаразд, – капітулює вона. – Як за чверть години не минеться, підеш до медсестри. Йди відпочинь,

після естафети – стрибки в довжину, може, наберешся сил.

Я сумно киваю, наче переживаю, що естафета відбудеться без мене, а тоді розвертаюся, і вже майже хочу бігти, та пригадую, що в мене колька, тому плентаюся назад у бік лавки. Ця Опта й далі там, сидить і просто на мене дивиться.

Навіть не пише есемесів у телефоні, удаючи, що для неї це розвага чи їй пофіг.

– Привіт! Як живіт? Непогано зіграно, – оцінює вона й знову сміється. Я не певен, чи мені це подобається. Скільки можна так сміятися?

– А ти що? Тобі, мабуть, предки вибили липове звільнення від фізри?

– Їм не треба було вибивати, але звільнення в мене справді є. У мене астма. Я хіба що йогою можу займатися. Таке бігання мене б убило.

– Мене теж ледь не вбило, – зізнаюся. – Може, я теж хворий на астму, тільки про це не знаю?

Чому, коли я хочу справити враження, то завжди роблю із себе посміховисько? «Може, у мене теж астма». Чудово. У цьому весь я.

Але вона знову сміється.

– Ти б знав, – каже. – Послухай.

Дівчина присувається до мене. Я ніяковію. Вона пахне солодко, як печиво. Вона так близько, що майже торкається мене. Дихає голосно, і в її диханні щось тихо посвистує.

– Чуєш? Мушу негайно зашпикатись. Це через те, що тут повно рослин. Пилок, розумієш. Якась фігня

літає в повітрі, здурити можна. На щастя, скоро зима! У мене ще алергія на котів, собак, а найсильніша – на коней. Кінь хвостом махне, а я падаю, як підкошена. Ну, і ще в мене астма фізичного зусилля, так що спорт – це не моє.

– Заздрю. Принаймні тобі не доводиться бігати естафету.

От знову я бовкнув дурницю, тож чекаю, що зараз дівчина скаже мені валити з цими своїми невдалими жартами, але вона цілком серйозно погоджується:

– Авжеж. Це великий плюс. Зараз я можу, наприклад, розслаблятися й вести цікаву розмову.

Та ну, це ж вона не про розмову зі мною. Я замовкаю. Поняття не маю, що далі. На щастя, вона одна з тих, хто постійно говорить.

– То як, хочеш послухати історію про моє ім'я?

– Звісно.

– Ти іноді думаєш про мить, коли виник?

– Коли народився? – питаюся, бо для багатьох це одне й те саме.

– Та ні. Коли тебе зачали, – прямо каже вона.

Звичайно ж, думаю. Це перший Важливий Момент серед тих, що змінили моє життя. Тому думаю. Найбільше, мабуть, про те, чи я взагалі десь був, перш ніж виник, адже в природі ніщо не виникає з нічого й нікуди не зникає, отже, навіть якщо я існував лише у вигляді атомів чи якогось зоряного пилу, це однаково був я. Хоча, звісно, офіційний момент мого зачаття припадає на певні канікули на початку двадцять першого століття. З моїх обчислень випливає, що це мав би бути

липень, оскільки народився я в березні. Мама ніколи не хоче говорити зі мною про це, вважає, що такі теми не для дітей. Цікаво, що дорослі так часто змінюють перспективу. То ти для них дитина, то майже дорослий, у залежності від того, що вони хочуть, щоб ти робив, чи не робив. Я знайшов на антресолях старі фотокартки, мама, щоправда, вирізала з них батька, але залишився пляж, рушник і море. І дата в кутику теж лишилась, 12 липня, приблизно дев'ять місяців до мого народження, тому можна припускати, що це відбулося саме тоді, бо мама на цьому фото променіє усмішкою. Батька вона з нього прибрала, тому я не знаю, що за вираз обличчя був у нього, ну, але важко уявити, що сумний, бо тоді вони ще радше любили одне одного. Цікаво, хто їх сфотографував, тоді ще не існувало селфі-палиць, навіть телефони були якісь допотопні. Я уявляю, що вони поставили фотоапарат на замку з піску або стосику каміння й увімкнули автоспуск, я люблю уявляти таке, невідомі деталі. Здається, навіть волію вигадувати, ніж хтось би мені розповів, як було насправді.

– Інколи думаю, – відповідаю лаконічно.

От і вся скорочена версія, на яку мене вистачило. Це тупо – розмовляти про такі речі.

Опта шкірить зуби в посмішці.

– Ну, тоді ось: під час тих романтичних канікул, коли батьки створили мене з нічого, розумієш... – вона замовкає. – Ні, ну я знаю, що це, певно, дурня – взагалі думати, як це було, коли вони спали разом, ну, розумієш, і з цього вийшла дитина.. Коли я про це думаю, мені якось дивно, але думаю... Так чи інакше, я пере-

вірила в інтернеті, і – бінго! Отилія Єнджейчак, ну, знаєш, відома пловчиня, саме тоді здобула золоту медаль на Олімпіаді в Гельсінкі, на двохстах метрах ба-терфляєм, і так я їх уявляю, як вони над тим озером голубляться, а тоді повертаються в обшарпану дешеvu хату, вмикають телевізор, бо він там є, і ось Отилія припливає першою, і мама каже: «Адаме, якщо дівчинка, назвемо її Отилією, а якщо буде хлопчик, то, ма-буть, Отто». Вони хихочуть і вовтузяться в тому ліжку, аж урешті штепсель телевізора випадає з розетки й далі вже лише темрява...

– Тобі мати розповідала?

– Не мати, – виправляє вона. – Мама. Слово «ма-ти» – негарне, правда?

– Може й не дуже, але точно не таке ніжне.

– Так-от, уяви собі, що я про це дізналася не від мами й не від тата. Я сама це відтворила.

Схоже, у нас є дещо спільне. Вигадування реальності.

– Тобто, мама сказала, що це на честь Отилії Єнджейчак, бо вона захоплюється нею як спортсменкою й усе таке, але є купа спортсменок з набагато гарнішими іменами. Отилія – це наче вона тілиста, товстуха якась, гірше ім'я уявити годі... особливо з моїм виглядом...

Я дивлюся на неї. Раніше не звернув уваги, може тому, що взагалі не дивився на її фігуру, а лише на оте волосся й усмішку, але Опта й справді повненька. Не товста, я б так сказав. Вона як... пончик. Пончик у дов-гій спідниці в яскраві рожеві квіти, у жовтому светрі і в зелених мартенсах.

– Коли я була малою, мене називали Ота. А тоді мама почала казати Опта. Бо вона, начебто, не бачила веселішої дитини. Може, це й на краще, бо спортивне ім'я для незграби з астмою трохи не фонтан, правда?

– Ти не схожа на незграбу, – кажу я. – Просто...

– Я трошки хвора. Трошечки, – договориє вона. – Ай, неважливо. Я б тістечко з'їла. На щастя, шлунок у мене здоровий, і я можу їсти, скільки влізе. Що, зрештою, помітно. Ходімо?

– Та ну, як Коперкова побачить, що я із хворим животом їм тістечко...

– То не їстимеш. Дивитимешся, як я їм. А я вмію чудово їсти, це одна з тих речей, що я вмію найкраще в житті. Ти знаєш, є така мисткиня, яка в одній галереї картоплю чистила? А я могла б сісти на табуретці та їсти тістечка. Цей перформенс би називався «Товстуха їсть тістечка», і все місто приходило б дивитися.

Я пирхаю сміхом. Вона відповідає мені сміхом ще голоснішим, приблизно удвічі. Звучить так, наче хтось до металевого відра всипав скляні кульки. Вона нахилиється до лавки й дістає гітару. Я раніше не звернув уваги.

– Ти граєш? – не стримуюся й запитую навпростець.

– Та ні, так собі ношу, для понтів, – вона знову хихоче, наче це звичайна манера спілкування. – Зрозуміло, що граю. У мене заняття після уроків, на Ловицькій, тому я її притягла із собою.

Опта закидає гітару за спину й тепер виглядає насправді неймовірно, із цим своїм волоссям, усмішкою й гітарою. Я, мабуть, їй не казатиму, що колись грав на